

DRIEPAS

Verenigingsblad van de Historische Kring Duiven-Groessen-Loo

Jaargang 26

nr. 2

juli 2009

Angeroyen

Kwartierstaat
Span

100 jaar
geleden

WIKI-SINGEL

Inhoud Driepas Juli 2009:

Angeroyen

5

Met dit artikel wordt geprobeerd de bekende feiten te rangschikken en een aantal onduidelijkheden uit de weg te helpen. Hierbij is de nadruk gelegd op de locatie en de geschiedenis van het gehucht Angeroyen, de kapel van Angeroyen en het huis Angeroyen.

Honderd jaar geleden

13

Het is dit jaar honderd jaar geleden dat Jozef Laurens IJzermans met succes solliciteerde naar de positie van Hoofd der School in 't Loo. Dat betekent niet dat de familienaam IJzermans 100 jaar in 't Loo voorkomt: daar mag nog tien jaar bijgeteld worden.

Verder in dit nummer:

Inhoudsopgave	2
Bij de voorpagina	2
Voorwoord	3
Colofon	3
Rectificatie	4
Arent is Arnoldus	4
Kwartierstaat Spaan	13
Kanomelweide	16
Verenigingsnieuws	21
Jaarprogramma	22
Groenmaken	24

Bij de voorpagina

Op de foto het groen om de voordeur bij een dubbele bruiloft op boerderij De Mariënboom te Duiven op 27 oktober 1931. Op die datum traden in het huwelijk Piet Veldman met Wilhelmina Tijssen en Herman Berendsen met Truus Veldman (Foto: Collectie Liemers Museum).

Het groenmaken bij een bruiloft of een huwelijksjubileum is een traditie die veelvuldig voorkomt in Duiven, Groessen en Loo. Het groen versieren van een huis komt van een gebruik uit de zeventiende en achttiende eeuw: de groene bruiloft. Ouders wilden de vrijgezellenavond een beetje in de hand houden en daarom lieten ze de vrienden voor het eerste feest (in die tijd werd de bruiloft in 3 delen gevierd) het huis en de stoel van de bruid versieren met groen. In de negentiende eeuw werd dat overgenomen door het gewone volk. Zij wilden met het groen maken van het huis laten zien dat er een bruiloft is en de buurt er bij betrekken.

Met dank aan Ineke Strouken (Nederlands Centrum voor Volkscultuur) en het Liemers Museum

Geachte leden, abonnees,

Het bestuur van de Historische Kring en de redactie van de Driepas zijn zeer verheugd over het zeer grote aantal positieve reacties (zowel mondeling als schriftelijk en via de website) over de nieuwe vorm en samenstelling van de Driepas.

Ook de stijgende lijn van bezoekers op onze website www.hkdgl.nl laat zien dat we met de vernieuwde vorm op de goede weg zijn.

Waren er in maart en april respectievelijk meer dan 400 en 500 bezoekers, mei overtrof dit direct met meer dan 600 bezoekers in 1 maand. Dit aantal haalden we voorheen nog niet in 3 jaar tijd.

We verwachten dat we met het regelmatig vernieuwen van informatie en het aanvullen met foto's van o.a. onze activiteiten en door leden geschonken materiaal, u een goed beeld kunnen geven van de werkzaamheden van de (bestuurs-)leden van de Historische Kring. Natuurlijk rekenen we er op dat ook andere leden en abonnees ons van informatie over bijv. hun familiegeschiedenis, familiebedrijf of andere verenigingen voorzien in de vorm van verhalen, foto's en interviews.

Verder zou het welkom zijn als u ons ook voorziet van oude foto's van uw woonomgeving als aanzet tot het in de nabije toekomst creëren van artikelen over straten, buurten en buurtschappen in de gemeente Duiven.

Graag wil ik nog uw aandacht vragen voor de najaarskalender van onze activiteiten zoals lezingen en niet te vergeten ons symposium waarvoor u zich vroegtijdig moet aanmelden, in verband met de getoonde belangstelling voor het thema en onze sprekers. Wij zullen dit tijdig bekend maken en ook via onze website zal dit mogelijk worden.

Zoals u kunt zien is het blad 8 pagina's dikker als het eerste nummer in deze vorm en dat trachten we zo te houden voor de toekomst. Verscheidenheid aan artikelen zal naar onze verwachting uw interesse versterken.

G. van Hunen
Voorzitter.

Driepas is een uitgave van de Historische Kring Duiven-Groessen-Loo en verschijnt drie a vier maal per jaar.

Losse nummers € 2,50.

Driepas is een begrip uit de bouwkunst: drie elkaar snijdende cirkels die samen een driehoek vormen, veelvuldig toegepast in gotische kerkenvensters. In profane zin gebruikt als symbool voor de samenwerking van de kerkdorpen Duiven, Groessen en 't Loo.

Redactieadres:

redactie@hkdgl.nl of
Eilandplein 302
6922 ER Duiven

Redactie:

K. van den Brink
F. Boekhorst
H. Degen
T. Kooy

Bestuur:

bestuur@hkdgl.nl

Voorzitter:

G.H. van Hunen

Secretaris:

H. Degen

Penningmeester:

T. Kooy
Rabobank 315407484
Postbank 4923697

Public Relations:

G.H. van Hunen

Secretariaat:

secretariaat@hkdgl.nl of
Eilandplein 302
6922 ER Duiven

Oplage: 325 stuks

Het lidmaatschap van de Historische Kring kost €13,00 per jaar; het partner- of gezinslidmaatschap € 5,20 extra per jaar. Een abonnement op alleen de Driepas kost € 6,50 per jaar. Leden en abonnees buiten de gemeenten Duiven, Zevenaar en Westervoort betalen € 3,50 als bijdrage in de verzend- en portokosten.

Opzeggen van lidmaatschap of abonnement uitsluitend schriftelijk voor 1 december van het lopende jaar. Uit de uitgave mag niets worden overgenomen zonder schriftelijke toestemming vooraf en zonder bronvermelding.

Rectificatie

In het vorig nummer van Driepas (jaargang 26 - nr. 1 blz. 8) onder het kopje "oproep" zijn twee legendes door elkaar gehaald.

De eerste is De Stille Omgang, een processie ter herdenking van een wonder. De processie herdenkt het Mirakel van Amsterdam van 15 maart 1345. Een stervende man in de Kalverstraat braakte de heilige hostie uit tezamen met voedsel dat door hem ervoor genuttigd was, nadat hem de ziekencommunie was gegeven. Het braaksel werd in het haardvuur gegooid uit eerbied, maar de volgende ochtend bleek dat de hostie ongeschonden uit het vuur tevoorschijn kwam.

Liduina van Schiedam is een katholieke heilige, patrones van de chronisch zieken en de bekendste Nederlandse heilige. Na een val op het ijs op 15-jarige leeftijd raakte zij verlamd en bleef zij voor de rest van haar leven, 38 jaar lang, aan bed gekluisterd. Zij maakte grote indruk op de vele bezoekers die zij kreeg en vooral op chronisch zieken voor wie zij een grote troost was. Haar relieken bevinden zich thans in de Liduinakerk in Schiedam. Sinds haar overlijden is haar graf een oord van pelgrimage.

Arent is Arnoldus: een aanvulling

In het vorige nummer van de Driepas hebben we aandacht besteed aan de stamreeks van Arnoldus Aleven. Van R.F.A. Aleven uit Doornenburg ontvingen we de onderstaande reactie.

Arnoldus Aleven is heel lang dirigent geweest van het zangkoor. De zondag voordat hij stierf heeft hij het koor nog gedirigeerd. Dit verhaal is binnen de familie blijven hangen. Hij trakteerde het koor af en toe op chocolade, iets waarvan hij zelf ook groot liefhebber was.

In de memorie van successie is te vinden dat hij onroerende goederen had ten tijde van zijn overlijden in Groessen en Loo, sectie A 71 weiland, 72 weiland, 74 huis en erf, 73 bouwland, 191 bouwland, 192 bouwland, 214 weiland, 215 weiland, sectie B 91 bouwland, sectie C 307 boomgaard en weiland, 308 tuin, 411 bouwland, 603 bouwland, 913 huis, schuur en erf, sectie B 462 bouwland, in totaal groot 27,1078 hectare. Daarnaast nog wat kledingstukken fl. 50,00 en een kar en paard.

Zijn neef H.J. Aleven heeft na zijn overlijden het boerenbedrijf voortgezet. In de vorige Driepas is ook een stamreeks te vinden van Arnoldus Aleven. Deze stopt echter bij Arnt Aloven, geboren rond 1705 staat in de tekst. Arnt Aloven is gedoopt op 17 februari 1705 te Duiven en is zoon van Adolphus Henricksen en Aleidis Meijsen. Van Adolphus Henricksen is bekend dat zij 5 kinderen kregen en de achternaam Aloven of Alove gaven. Adolphus woonde in Westervoort. Daar stopt ook mijn familieonderzoek.

Mocht een lezer meer informatie over de familie Aleven willen hebben of in het bezit zijn van informatie, foto's of anderzijds dan graag contact opnemen met:

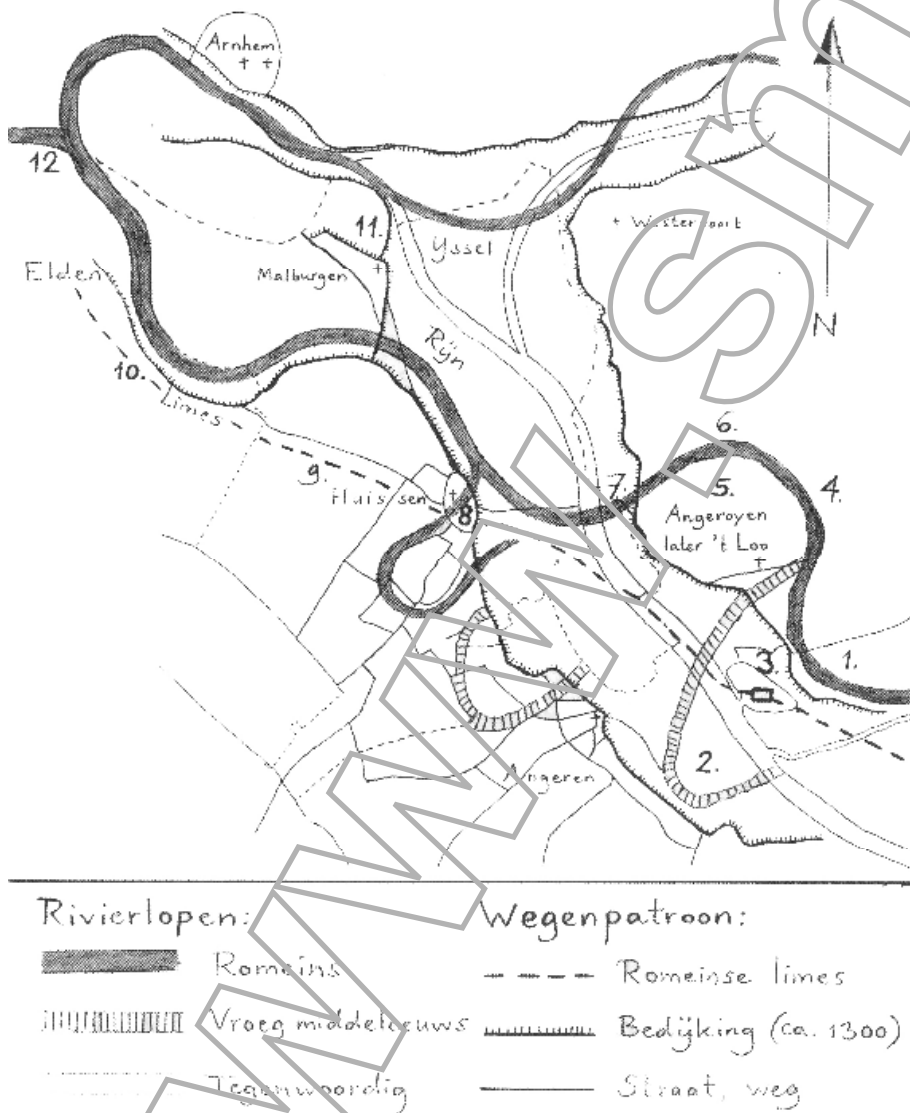
R.F.A. Aleven, Molenstraat 6c te Doornenburg, telefoon 0481-421713.

Angeroyen

Zoals Robert Melchers in zijn boek van *Angrina tot Angeren* aangeeft, is de geschiedenis van Angeroyen als gehucht en huis tot nu toe slechts fragmentarisch beschreven. Het boek van Theo Evers over de geschiedenis van het Loo geeft veel informatie, maar het gedeelte over Angeroyen is gebaseerd op een aantal artikelen en boeken die elkaar hier en daar tegenspreken. Met dit artikel wordt geprobeerd de bekende feiten te rangschikken en een aantal onduidelijkheden uit de weg te helpen. Hierbij is de nadruk gelegd op de locatie en de geschiedenis van het gehucht Angeroyen, de kapel van Angeroyen en het huis Angeroyen.

Naambetekenis: De Ooy van Angeren

De naam Angeroyen is afgeleid van a(e)ng(er), dat weide kon betekenen, maar ook gerichtplaats, waterloop of oud bouwland.¹ De toevoeging ooy werd vroeger gebruikt om een stuk land gelegen aan een water (een waard) aan te duiden.² Angeroyen betekende dus zoiets als de waarden van Angeren.

Tekening door Drs. R.J.H. Melchers behorend bij zijn artikel "De Romeinse Rijn bij Huissen" in het verenigingsblad van de Historische Kring Huessen Jaargang 34, 2009, nr. 1

¹ J. R. Mulder, P.F.J. Franzen, L.J. Keunen en A.J.M. Zwart, *Een bodemkundig, historisch en archeologisch onderzoek naar de opbouw en ouderdom van de Rijndijk te Angeren (Over-Betuwe)*, Alterra rapport 404 (Wageningen 2003), p. 20. Geraadpleegd op 2 oktober 2008 op: http://library.wur.nl/file/wurpubs/LUWPUBRD_00327535_A502_001.pdf

² J.S. van Veen, 'Geldersche plaatsnamen', *Gelre. Bijdragen en Mededelingen*, deel XII, (Arnhem 1909). Ook in A.G. van Dalen, *Angeren of Angeroyen. Lensenburg*, Reeks De Liemers No 21, (Zevenaar 1968)

Waar lag Angeroyen?

Voordat het dijkonderhoud van de Liemers in 1328 oorkondelijk werd vastgelegd³, is de Lee, de sloot die ook nu nog om het Looveld loopt, een Rijnstrang geweest. Ergens in de 13de eeuw heeft de hoofdstroom van de Rijn een andere bedding gezocht. Voordien liep de hoofdstroom van de Rijn door de Aa bij Groessen en de Lee bij Loo, later is deze door natuurlijke meandering naar het westen verschoven, voor de stad Huissen langs.^{4,5} Deze verschuiving in de loop van de Rijn had een aantal belangrijke gevolgen voor het meest noordoostelijke deel van Angeren dat vóór de 13de eeuw aan de Betuwse zijde van de Rijn lag.

De locatie van de tolheffing op passerende vrachtschepen die hun goederen de Rijn op en af voeren werd verplaatst. Vóór het begin van de 13de eeuw werd er door de Roomskoning tol geheven op passerende schepen in Angeren, dit is ons overgeleverd door vermeldingen van deze Rijntol in 1145, 1184 en 1208⁶. Deze tolheffing zal niet hebben plaatsgevonden in Angeren zelf, maar aan de Rijn, wellicht zelfs in Angeroyen. De exacte locatie van deze oude Rijkstol is onbekend, maar in 1242 wordt voor het eerst een tol van de graaf van Kleef in Huissen vermeld,⁷ wat zal hebben samengehangen met de gewijzigde Rijnloop.

Ten tweede leidde de verandering van de Rijnloop tot de 'verplaatsing' van een deel van Angeren naar de Liemerse kant van de Rijn. Maar welk deel precies, en waar lag dat dan? In 1930 veronderstelde de historicus Van Veen dat Angeroyen waarschijnlijk gelijkgesteld zou kunnen worden met de Loowaard. Beschrijvingen door De Nereé tot Babberich⁸ en Van Dalen⁹ van de ligging van Angeroyen grijpen duidelijk terug op de plaatsbepaling door Van Veen: *Raadvleggen wij nu de kaart der gemeente Duiven, dan zien wij tusschen het dorp Loo en de Loowaard, waarin het kasteel van dien naam, een aantal strangen, die op verandering van den rivierloop wijzen en ons doen vermoeden, dat die waard, die ik voor het Lymersche Angeroyen houd, oudtijds tot den linker oever heeft behoord.*¹⁰ Van Veen ging er blijkbaar vanuit dat Angeroyen vooral de Loowaard betrof. Daardoor plaatsten de Nereé en van Dalen de kapel van Angeroyen of Loo, die rond 1824 gerestaureerd werd¹¹, ook in de uiterwaarden langs de Rijn, buitendijks. Dit is onjuist, de kapel stond gewoon op de plek waar nu nog de kerk staat, die rond 1875 werd gebouwd. Tevens stelt de Nereé, dat op die waard ook de havezathe Angeroyen moet hebben gestaan. Dat was een verkeerde aanname, want dit huis lag in het Looveld, vlakbij het Looveer, dus binnendijks, zoals hieronder zal worden toegelicht.¹² Het gebied Angeroyen kan worden gelijkgesteld met het Looveld, dit blijkt ondermeer uit de grenzen van de parochie Loo tot het midden van de negentiende eeuw. Deze liepen door de Lee om het Looveld, door de Loostraat en dan rechtsaf de dijk op richting Westervoort, met inbegrip van de bewoners van den Dorrenheuvel oftewel het Looveer.¹³

De kapel tho Angheroy

Een van de kapellen van de parochie Angeren wordt voor het eerst vermeld in 1299 en mogelijk is dit de kapel van Angeroyen.¹⁴ De band met Angeren werd gedurende de tijd losser, want in de 15de eeuw wordt een Groessens vicaris aangesteld in Angeroyen: In den

²² A.P. van Schilfgaarde, *Het archief van de Doornenburg*, (Arnhem 1966) p. 55

²³ W.R. Schleidgen, *Kleve-Mark Urkunden, 1223-1368 Regesten des Bestandes Kleve-Mark Urkunden im Nordrhein-Westfälischen Hauptstaatsarchiv in Düsseldorf* (Siegburg 1983)

²⁴ P.N. van Doorninck, *Leenacten van Gelre en Zutphen, 1376-1402, uit het Staatsarchief te Dusseldorf* (Arnhem 1907) p. 2

²⁵ Van Doorninck, *Leenacten van Gelre en Zutphen*, p. 20

²⁶ J.J.S. Sloet, J.S. van Veen, *Register op de Leenaktenboeken van het vorstendom Gelre en graafschap Zutphen. Het kwartier van Nijmegen*, (Arnhem 1924) p. 185

²⁷ A.W.A. Bruins, *Atlas van het Ambt Liemers*, (Zevenaar 1999) Folio 49, nrs 1-5, Folio 48 nr. 20. Deze Kleefsche Armenhof heeft gelegen in de buurt van Loostraat 50.

²⁸ R. Scholten, *Die Stadt Cleve* (Kleve 1879) p. 508

²⁹ In de schepenkistoorkonden van Arnhem, regest 251, worden goederen van Symon de Kelle, gelegen in de Lyemmersch genoemd, waaruit een jaarrente van 4½ pond wordt toegelend aan Cristina Ketelhoet, dochter van Jacobus Ketelhoet en Cristina van der Duven. Is dit het 'Keische goet' in het Looveld? Zie P.A.D. Kenting, *Regestenlijst van de Schepenkistoorkonden uit het Rechterlijk archief van Arnhem* (Den Haag 1952)

³⁰ L.J. van der Heijden, 'het kerspel Groessen en zijn "kerckenboeck"', in: *Archief voor de geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht*, 46 (Utrecht 1921) p. 70-75